

AIDS NYT 3

Sundhedsstyrelsen, AIDS-sekretariatet

Februar 1987

Overblik over informationerne

Som bebudet i sidste AIDS NYT indeholder dette nummer en oversigt over i hvert fald hovedparten af det informations- og undervisningsmateriale om AIDS, der indtil nu er kommet i Danmark.

Der er tale om en kommenteret gennemgang af materialet, indsamlet af sygeplejerske Lars Bo Bülow, Hvidovre Hospital.

AIDS er nu erkendt som en meget alvorlig sundhedsmæssig trussel, der påvirker hele samfundet. Og der har med god grund rejst sig et stadig stigende krav om pålideligt informationsmateriale.

Vor viden om AIDS, om udbredelse, udvikling og smitteveje, bliver større hele tiden.

De forskellige landes sundhedsmyndigheder står over for en informationsopgave af hidtil uprøvet karakter og omfang.

Sundhedsstyrelsens centrale informationsindsats over for AIDS er under fuld udvikling. Derudover udarbejder en række offentlige myndigheder, private organisationer og enkeltpersoner brochurer, bøger, film etc. i et forsøg på at dække en lang række forskellige gruppers oplysningsbehov. Det er dette materiale, der gennemgås her.

Sundhedsstyrelsen er i samarbejde med Amtsrådsforeningen og kommunerne ved at etablere en central distributionsordning. Foreløbigt er andetssteds i AIDS NYT 3 samlet adresser på de myndigheder og organisationer, der er udgivere af en del af materialet, men for de øvrige materials vedkommende kan vi kun henvise til at kontakte de enkelte udgivere.

Vi kan ikke stå inde for, at oversigten er komplet, fordi der kan findes materiale, som heller ikke vi er bekendt med. Vi kan heller ikke, som det fremgår af nogle af kommentarerne, stå 100 procent inde for alt, hvad der siges og skrives.

Der kommer hele tiden nye forskningsresultater, der forbedrer vores viden. Og dertil kommer, at "eksperterne" ikke altid er enige, hvad enten det gælder de medicinske, de politiske eller de sociale konsekvenser af forskningsresultaterne.

Men vi kan garantere for, at samlingen af materiale, navnlig til undervisningsbrug, i hastigt tempo vil blive forøget. En væsentlig del af de informationer, der er på vej, koordineres gennem Sundhedsstyrelsens AIDS-sekretariat i håb om at sikre, at oplysningerne bliver så aktuelle, så korrekte og så anvendelige som muligt.

AIDS NYT vil løbende bringe orientering om nye materialer. Og som hidtil kan enhver naturligvis henvende sig til AIDS-sekretariatet for at få yderligere oplysninger.

Film og videobånd

"Et ord om AIDS"

Produceret af Amtsrådsforeningen, sommeren 1986. Manuskript og instruktion: Per Eilstrup. Varighed: 31 min. Udlånes som 16 mm film af Statens Filmcentral, og i videokopier fra amtscentralerne for undervisningsmidler.

Filmen er en pædagogisk fremstilling af sygdommen, dens smitteveje og de særlige aspekter ved netop AIDS. Den er beregnet for elever i 9.-10.-klasserne, men kan også anvendes i et langt bredere forum. Specielt kan fremhæves en række godt gennemtænkte, tegnede sekvenser.

"Ikke et ord om AIDS"

Produceret af Amtsrådsforeningen, sommeren 1986. Manuskript: Carsten Nagel. Instruktion: Finn Karlsson. Varighed: 31 min. Distribution: Som "Et ord om AIDS".

En novellefilm beregnet som et oplæg til diskussion om seksualitet, hvor man i de 31 minutter følger to par - et hetero- og et homoseksuel - i to døgn. Filmen beskæftiger sig blandt andet med frygten for bøsser i en tid med AIDS. Filmen har som primær målgruppe unge på 9.-10.-klassetrin.

De to film kan vises i sammenhæng, og ledsages af hæftet "... om AIDS" og en lærervejledning. "... om AIDS" er udgivet af Komiteen for Sundhedsoplysning og beskriver det samlede emne i et lettilgængeligt sprog ledsaget af mange illustrationer.

"AIDS"

Produceret af Ekstra Bladet, ved journalisterne Per Michaelsen og Paul Gazan og fotografen Jan Unger, i sommeren 1986. Findes på video.

En reportageagtig fremstilling af AIDS-patienter og deres pårørende og af nogle af de mennesker, bl.a. narkoprosituerede, der har problemet tæt på.

Universitetsbiblioteket, 2. afd.

Lone de Neergaard

Universitetsbiblioteket, 2. afd.

0902 - 5375

200000306761

9 A

49,1

rit

es med kildeangivelse.

"AIDS - undgå smitte"

Produceret af Minerva film/video. Varighed 10 min. Findes på video og ledsages af en plakat, et informationsark og et opgavesæt til læreren, samt et spørgeskema til eleverne.

En kort og veloplagt film om AIDS og smitteforebyggelse med direkte belærende afsnit. Der tales blandt andet om at bruge kondom.

"Syg efter sex"

Video (VHS), produceret af Danmarks Radio, 1986. Varighed: 31 min. Kan lejes gennem landscentra-lerne for kr. 54,90.

Den dobbelttydige titel dækker over en beskrivelse af tre unge mennesker, der undersøges for seksuelt overførte sygdomme. Den kan muligvis virke stødende og skræmmende på nogle med dens nærbilleder af kønsdele og sygdomstegn. AIDS omtales på lige fod med andre seksuelt overførte sygdomme.

Videoen ledsages af et hæfte med samme titel, skrevet af Anne Marie Worm. Det 24 sideres hæfte suppleres med en lærervejledning.

Som videoen beskæftiger hæftet sig bl.a. med sygdomme, der ikke er omtalt i eksisterende undervisningsmateriale. Afsnittet om AIDS er ganske kort og er ikke helt korrekt i forhold til den nuværende viden. Hæftet indeholder mange diagrammer, og der bruges en del medicinske udtryk.

"Høring om AIDS"

Videobånd. Produceret 1985 af Danmarks Radio.

"AIDS - sygdommen alle frygter"

Videobånd. Produceret 1985 af Danmarks Radio.

"AIDS - epidemi - angst - hysteri"

Videobånd. Produceret 1985 af Jens Ulrich Pedersen som hovedopgave til Danmarks Journalisthøjskole.

"Angst under dynen"

Videobånd, 31 min. Produceret 1987 af Thomas Alling som hovedopgave til Danmarks Journalisthøjskole.

Beskriver heteroseksuelle danskeres sex-vaner efter AIDS og beskæftiger sig med spørgsmålet: "Hvorfor er det så svært med det kondom?"

"AIDS - en ny sygdom, en ny opgave for sundhedspersonalet"

16 mm film og videobånd produceret af H. Lundbech og Løvens Kemiske fabrik, 1986. Varighed: 23 min. Videokopier kan lånes gennem amtskommunernes sygehusforvaltninger.

Henvender sig til sundhedspersonalet med information om AIDS-virus og sygdomme i forbindelse med AIDS. Fokuserer på for-

hold i forbindelse med pleje, behandling og undersøgelse af patienter. Illustrerer grundigt disse områder, men beskæftiger sig ikke med rådgivningsaspektet. Der er udarbejdet en folder i forbindelse med filmen.

Lydbånd

"Får man AIDS af at hilse på en bøsse?" Danmarks Radio, 1985.

"AIDS", Amdsrådsforeningen, 1985.

Ebbesen, Peter: "AIDS - 80'ernes medicinske udfordring". Forlaget Medhør, 1986.

Stephensen, Erik, og Henrik Zoffmann: "Bogen om AIDS". Statens bibliotek og trykkeri for blinde, 1986.

Faglitteratur

Bech, Henning og Lützen, Karin: "Lyst eller nød? Kvinders og mænds homoseksualitet". 1986, 180 s., kr. 50.

En redegørelse fra kommissionen til belysning af homoseksuelles situation i samfundet. Bogen er ind- delt i to afsnit, et om mænd og et om kvinder. De to forfattere gennemgår en række vigtige problemstillinger og resultater fra den videnskabelige litteratur om homoseksualitet og homoseksuelles livsformer. Bogen giver en glimrende indføring i nogle vigtige områder som den historiske udvikling, undertrykkelsen og livs- og kulturformer for såvel mænd som kvinder.

Ebbesen, Peter: "AIDS - 80'ernes medicinske udfordring". Stavns- ager/Ideas, 1985. 120 s., kr. 148.

En detaljeret grundbog om AIDS, til tider måske uoverskuelig. Afsnittet om immunsystemet kræver en vis forhåndsviden om emnet.

Ege, Peter: "AIDS og stofmis- brug". Alkohol- og narkotikarådets skriftserie, nr. 7, 1986.

Hæftet gennemgår sygdom- men og dens smitteveje med særlig vægt på stiknarkomanernes forhold.

Greve, Vagn og Snare, Annika: "AIDS. Nogle retspolitiske spørgsmål". Kriminalistisk insti- tut, Københavns universitet, 4. rev. udg., 1986.

En 60 sideres grundig gennem- gang af de særlige retsproblemer, AIDS-problematikken rejser. Lovgiv- ningen om kønssygdomme og straf- felovens betydning belyses, og de to forfattere diskuterer spørgsmål som diskrimination, registrering og begrænsninger i den personlige fri-

hed. Deres overordnede konklusion er, at AIDS ikke kræver nogen sær- lig lovgivning, og heller ikke bør omfattes af bestemmelserne i lov om kønssygdomme.

Hegeler, Sten: "Hvad enhver bør vide om AIDS". Copenhagen Press, 1985. 64 s., kr. 48.

En titel, der måske lover mere, end bogen kan holde. I forhold til den nuværende viden er visse af bogens oplysninger forældede.

Institute for Advanced Study of Human Sexuality, USA: "Sikker sex i en tid med AIDS". Forlaget Komma, 1987. 95 s., kr. 25,75.

En dansk bearbejdelse af en amerikansk udgivelse fra 1986. Den er præget af amerikanske holdnin- ger og traditioner, og flere af dens vejledninger stemmer ikke overens med danske holdninger. Bogen er alligevel nyttig, også fordi den taler lige ud om tingene.

Kawa, Bente Frithioff: "HOBOSKE - en bog til unge om sex og præ- vention". Mallings forlag, 1986. 112 s.

En informations- og debatbog, der kortfattet omtaler AIDS-proble- matikken i forbindelse med det over- ordnede emne.

Lauest, Suzanne: "AIDS og unge". Munksgårds forlag, 1985. 48 s., kr. 98.

Bogen er velskrevet og fint illustreret navnlig i beskrivelserne af immunforsvaret og virusssmitte.

Lindstrøm, Curt: "AIDS - også dit problem". CDR-forlag, 1986. 116 s., kr. 128.

Interviews med forskellige personer, deriblandt en overlæge, en antistofpositiv, en narkoman, en journalist. Bogen giver et spredt ind- blik i de personlige oplevelser i for- bindelse med AIDS.

Menné, Torkil: "AIDS og dig". Gyl- dendals forlag, 1986. 32 s., kr. 48.

Hæftet er henvendt til unge og skrevet i et lettilgængeligt sprog med gode fotos. Tegningerne kan derimod virke uoverskuelige.

Ohm, Lisbeth: "Hvem er bange for AIDS?". Haase og søns forlag, 1986. 48 s., kr. 85.

En udmærket og velillustreret bog om AIDS beregnet til undervis- ningsbrug for unge.

Sejer Larsen, Else Marie, (red.): "Akilleshælen". Chr. Ejlers forlag, 1986. 120 s., kr. 118.

En studiebog om AIDS og samfund, der belyser forskellige sider af problemet: medicinsk, rets- politisk, epidemiologisk, historisk og socialt. En velskrevet baggrundsbog og i øjeblikket nok en af de bredeste og mest nuancerede om emnet.

Silverstein, Charles og White, Edmond: **"Bøsse-kærlighed - sex og samliv"**. Borgens forlag, 1985. 257 s., kr. 248.

Bogen er skrevet i USA i slutningen af 70'erne og fungerer som en slags opslagsværk om bøsser og deres forhold til omverdenen. Den danske bearbejdelse indeholder et nytillkommet afsnit om AIDS. Forskellige seksuelle aktiviteter mellem mænd illustreres med tegninger. Bogen bærer sit amerikanske præg, men giver en rimelig baggrundsorientering og er desuden en form for historisk dokument over for den seksuelle frigørelse for bøsser i 70'erne.

Stephensen, Erik og Zoffmann, Henrik: **"Bogen om AIDS"**. Hans Reitzels forlag, 1985. 80 s., kr. 48,50.

En lettilgængelig, velskrevet og velkomponeret bog om emnet. Den indeholder i al væsentlighed den viden om AIDS, der eksisterede, på redigeringstidspunktet. Bogen indeholder konkrete råd og anvisninger til såvel udsatte grupper som til befolkningen som helhed.

Sundhedsstyrelsen: **"Psykosocial støtte i forbindelse med AIDS"**. Amdradsforeningen, 1986. 46 s., kr. 5.

En tværfaglig gruppes pjec om de psykologiske og sociale problemer, der knytter sig til såvel angsten for som smitte med AIDS. Gennemgår udførligt de særlige kriterier, der er karakteristiske i forbindelse med AIDS. Ligeledes gør pjecen opmærksom på nogle af de rådgivningsbehov, som fremkomsten af AIDS har medført.

Sundhedsstyrelsen: **"Retningslinjer ved optræden af erhvervet immundefektsyndrom (AIDS)"**. Sundhedsstyrelsen, 1985. Kr. 25.

Retningslinjer for medicinsk personale med direkte og konkret vejledning i hygiejniske forholdsregler ved pleje og behandling af AIDS-patienter med hovedvægten på forhold i sundhedsvæsenet. *Retningslinjerne er under revision og nye ventes at udkomme omkring maj-juni 1987.*

"Sundhedsstyrelsens redegørelse til indenrigsministeriet om sygdommen AIDS samt forslag til smittebekæmpende foranstaltninger". Sundhedsstyrelsen, maj 1986 (erstatte udgave af juni 1985).

Sundhedsstyrelsens seneste redegørelse for udviklingen omkring AIDS indeholder en konkret vurdering af behovet for midler til bekæmpelse af spredningen af AIDS. Redegørelsen har ført til iværksættelse af en række initiativer, og tænkes afløst af en ny i foråret 1987.

"Udligning af AIDS-udgifter". Betænkning nr. 1068, marts 1986, udgivet af Indenrigsministeriet. Kan købes hos Statens Informationstjeneste.

Redegørelse for regionale udligninger af visse AIDS-udgifter, henvendt til egentlige beslutningstagere.

Skøn-litteratur

Sørensen, Svend Erik: **"Mand og mand imellem"**. Munksgårds forlag, 1986. 145 s., kr. 98.

En ungdomsroman om Jakob, hvis far er bøsse og antistofpositiv. Glimrende skildring af, hvad der sker i og omkring Jakob, da han konfronteres med kammeraternes angst for AIDS.

Skawbo-Jensen, Karsten: **"Byen af mælk og honning"**. Gyldendal, 1985. 128 s., kr. 148.

Bogen beskriver en ung bøs- ses oplevelser i San Francisco. En fortælling om en tilværelse, hvor AIDS pludselig bliver en erkendt trussel, og hvor der anes ændringer i den unge bøssets liv og i bøssemiljøet i det hele taget.

Pjecer

"AIDS". Amdradsforeningen, 1985. Husstandsomdelt.

Folderen gennemgår årsager, smitteveje, udbredelse osv. på baggrund af den dengang eksisterende viden. I forbindelse med omdelingen af pjecen gennemførte Danmarks Radio en 3 timer lang tv-høring om AIDS, fra hvilken DR har produceret videobånd (se herunder). Pjecen er blevet mødt med nogen kritik. Den findes også som lydband og er ledsaget af plancher og klistermærker.

"Hvad er AIDS? En sygdom også du bør vide noget om". Dansk Røde Kors, 1985, kr. 1.

En kortfattet, generel tryksag, som på trods af forskellige ændringer siden udgivelsen stadig er en af de mest velegnede af sin art.

"Hvad er AIDS?" er også udgivet på grønlandsk, engelsk, tysk, spansk, fransk, tyrkisk, polsk, russisk, arabisk og farsi.

I tvivl?

Ring til AIDS-linjen
01 91 11 19, hver dag fra
kl. 9 til kl. 23.

"Mer om sex og sikkerhed". Komiteen for Sundhedsoplysning, 1985.

December-udgaven af komiteens blad, der er et særnummer om AIDS.

"Danmarks Amdradsråd", 17/18 1986. Amdradsforeningen. Tema-nummer om AIDS.

"Avisen Samtid", nr. 8, 1987. Temanummer om AIDS specielt henvendt til skoleelever og andre uddannelsessøgende.

"Klar besked om AIDS". Komiteen for Sundhedsoplysning, 1986.

En pjec med ny information og rådgivning til bøsser og andre mænd med homoseksuelle forhold. Den grundige, 8-siders pjec er udarbejdet af Sundhedsstyrelsen og Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske og orienterer om både smittemåder, sygdomstegn og undersøgelse for smitte.

"Beskyt dig selv - beskyt din partner. Sikker sex". Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, 1986.

En meget direkte og konkret pjec om sikker sex, om brugen af kondom og om mulighederne for sex og samvær i en tid med AIDS. Pjecen henvender sig specielt til bøsser og er ledsaget af en plakat.

"AIDS. Undersøges for antistof?" Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Sundhedsstyrelsen og Amdradsforeningen, 1986.

Beskriver helbreds- og antistofundersøgelser, og diskuterer sagen for eller imod undersøgelse for antistoffer. Metoder til sikker sex omtales ganske kort, og der oplyses om yderligere rådgivningsmuligheder og klinikker for antistofundersøgelser. Pjecen er især tænkt som en hjælp ved overvejelser af, hvorvidt man skal lade sig antistofundersøge.

"Antistoffer mod AIDS-virus?" Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske og Sundhedsstyrelsen, 1986.

Henvender sig primært til den antistofpositive bøsse og dennes omgangskreds, men er også velegnet for andre, der har fået konstateret antistof. Giver råd og vejledning om de psykiske problemer og understreger, at almindeligt socialt samvær ikke betyder en smitterisiko.

"Klar besked om kondom". Foreningen for Familieplanlægning og Danmarks Apotekerforening. Fås på bl.a. apoteker.

En folder, der beskriver hvorledes kondom anvendes, og hvad det beskytter imod.

NOTHING —

*"There was nothing between us!"
he laughingly said —
Which was more to the point
than he thought,
For there wasn't that thin sheath
of rubber that ought
To have saved him from
now being dead.*

Piet Hein

"Vigtig meddelelse til alle blod-donorer om AIDS". Sundhedsstyrelsen og Danmarks Frivillige Blod-donorer, rev. udg., 1985. Fås på alle blodbanker.

Folderen er udarbejdet for at forhindre mennesker med risikoadfærd i at afgive blod som donorer. Læsning af den er en forudsætning for, at man ved blodafgivning kan skrive under på, at man ikke tilhører de grupper med risikobetonet adfærd, som folderen nævner.

"AIDS og blødersygdom". Sundhedsstyrelsen, Danmarks Bløderforening og hæmofilcentrene, 1986.

En 8 sideres pjece med gennemgang af AIDS og sygdommens smitteveje, særligt med henblik på information til blødere og deres pårørende.

"AIDS og stofmisbrug". Alkohol- og Narkotikarådet i samarbejde med Amtsrådsforeningen.

Henvender sig til stofmisbrugere og er skrevet i et kort, koncist sprog med en gennemgående opfordring til stiknarkomaner om ikke at dele sprøjter og kanyler.

"AIDS - en ny sygdom". Direktoratet for Søfarende, 1986.

En kort omtale af AIDS og smitterisiko, navnlig ved ophold i Afrika og på Haiti. Henvender sig specielt til søfarende og fås på både dansk og engelsk.

"Information om AIDS til sestionssøgende". Indenrigsministeriet, 1986.

Teaterstykker

Hoffmann, William: **"Som du er".** (Amerikansk originaltitel: "As is").

Et humoristisk og alvorligt stykke om kærlighed, fordomme og angst. Det fortæller om to bøsser, der er gået fra hinanden. Da den ene får AIDS, knytter det dem sammen igen.

Det århusianske teater Svalegangen har opført **"Som du er"** i efteråret 1986 og planlægger en turné i slutningen af 1986.

Kramer, Larry: **"Et normalt hjerte".** (Amerikansk originaltitel: "The Normal Heart").

Stykket beskriver starten på AIDS-epidemien i New York i årene 1981-84 med vreden, aggressionerne, sorgen og døden tæt på. Man følger dannelsen af amerikanske bøssers frivillige organisation til bekæmpelse af smittespredningen, Gay Mens' Health Crisis i New York og dens arbejde for oplysning. Har været opført på Rialto teatret i København.

I tvivl?

AIDS-Info, Odense
09 91 11 19 døgnet rundt.

AIDS-Info, Århus
06 13 65 13, mandage,
onsdage og søndage
mellem kl. 19 og kl. 23.

Den internationalt berømte danske digter, designer, arkitekt og meget andet, Piet Hein, har også tænkt sit om AIDS-truslen.

Derfor har han været så generøs at stille tre helt nye gruk - alle skrevet på engelsk - til rådighed for kampagnerne mod AIDS verden over.

I AIDS NYT 2 offentliggjorde vi det første af Piet Heins gruk, og her følger det næste.

Vi takker naturligvis Piet Hein for hans smukke bidrag. Og gør opmærksom på, at de tre gruk, hver for sig eller sammen, frit må anvendes i internationalt oplysningsøjemed.

Som ved gengivelse af Piet Heins øvrige gruk gælder det, at det skal ske i originalformen - altså i forfatterens egen opsætning og håndskrift. Og med Piet Heins underskrift under det sidste gruk, hvis der bringes flere ad gangen - ellers under hvert enkelt.

AIDS NYT er udgivet af Sundhedsstyrelsen.

Redaktion: Lone de Neergaard (ansv.), Henning Jørgensen og Eva Hammershøj, AIDS-sekretariatet; Henrik Zoffmann, Statens Seruminstitut, Finn Trunk Black, Marselisborg Hospital, John Sørensen, Amtsrådsforeningen og Keld Ravn, Journalistgruppen ApS.

Grafisk tilrettelæggelse: Morten Jersild AS

Sats: HovSats A/S

Oplag: 25.000 eks.

Sundhedsstyrelsen

AIDS-sekretariatet
St. Kongensgade 1
1264 København K.
Tlf.: 01 14 10 11

Amtsrådsforeningen

Landemærket 10
1119 København K.
Tlf.: 01 91 21 61

Komiteen for Sundhedsoplysning

Østerbrogade 115
2100 København Ø
Tlf.: 01 29 53 00

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske

Knabrostræde 3
1210 København K.
Tlf.: 01 13 19 48